

POSTGRADUÁLNE ŠTÚDIUM NA KATEDRE PSYCHOLÓGIE FFUK V BRATISLAVE

EVA UHROVÁ

Katedra psychológie FIFUK, Bratislava

Rok 1989 priniesol so sebou nielen zmeny v koncepcii pregraduálneho, ale aj postgraduálneho štúdia. Dovtedajší systém tzv. malého doktorátu (ktorý sa v závere získaval len na základe skúšok bez rigorózneho práce) a naň prípadne nadväzujúcej aspirantúry, ktorá bola a je chápaná ako vedecká príprava, sa zmenil na univerzitách na formu postgraduálneho štúdia, ktoré, čo treba podčiarknuť hneď na začiatku, predstavuje vedeckú prípravu, t.j. svojím spôsobom porovnateľnú s konceptom aspirantského štúdia.

Vo svojom krátkom informatívnom príspevku si Vás dovoľím najprv informovať o oblastiach, ktoré postgraduálne štúdium na našej katedre pokrýva a ďalej o úskaliach a problémoch, ktoré so sebou nesie.

Postgraduálne štúdium, ktoré je možné absolvovať trojročnou internou alebo päťročnou externou formou, sa realizuje - samozrejme - pod vedením školiteľa, ktorých je na našej katedre 16. Vedecká príprava je možná v oblasti všeobecnej (4), vývinovej (3), sociálnej (3), pedagogickej (3), poradenskej (1), klinickej (5) psychológie.

V priebehu postgraduálneho štúdia študent musí absolvovať skúšku z cudzieho jazyka, ďalej skúšku, kde môže voľiť medzi filozofiou, sociológiou, politológiou, etikou a logikou, nasledujú dve čiastkové odborné skúšky vzťahujúce sa k oblasti resp. oblastiam, ktoré sa týkajú témy jeho vedeckej práce a poslednou je rigorózna skúška, ktorej súčasťou je podrobne rozpracovaný projekt dizertačnej práce. Postgraduálne štúdium je ukončené obhajobou dizertačnej práce.

V súčasnosti má katedra 10 interných a 45 externých študentov PGŠ. Čo sa týka zastúpenia jednotlivých oblastí:

- všeobecná psychológia:	1
- vývinová	2
- sociálna	12
- pedagogická	11
- poradenská	7
- klinická	22

Záujem o PGŠ je tak zo strany "čerstvých" absolventov štúdia psychológie, ako aj zo strany kolegov v praxi veľmi veľký, ďaleko presahujúci možnosti a predovšetkým školiteľskú kapacitu katedry, ktorá je obmedzená požiadavkou docentúry, resp. zaradenia školiteľa do kategórie "samostatný vedecký pracovník" (II A). Takto kolegovia, ktorých vedecká erudícia by umožňovala ich prácu ako školiteľov v PGŠ štúdiu, nemôžu byť do tohoto zaradení z dôvodu nesplnenia uvedených požiadaviek.

Dovoľím si predpokladať, že v pozadí veľkého záujmu o PGŠ štúdium je niekedy aj zamieňanie si predchádzajúceho konceptu už spomenutých tzv. malých doktorátov so súčasnou koncepciou PGŠ, čo však súvisí aj so stále nevyjasnenou legislatívou, týkajúcou sa postgraduálneho

vzdelávania, čo i vedie k paralelnej realizácii pôvodného aspirantského štúdia v rámci Akadémie a PGŠ štúdia v rámci vysokých škôl.

V pozadí záujmu je snáď aj tlak zamestnávateľa na odborný rast, ktorý však už v súčasnosti samozrejme nemusí byť realizovaný len formou vedeckej prípravy v rámci PGŠ, ale aj inou (napr. aj neinštitucionalizovanou) formou, ktorá môže často viac obsahovo reprezentovať oblasť, ktorej sa uchádzač predovšetkým venuje a chce sa v nej ďalej vzdelávať.

Uchádzač sa na PGŠ štúdium dostáva na základe absolvovania konkurzného pokračovania, ktoré prebieha raz ročne, štúdium začína od zimného semestra daného školského roku. Súčasťou konkurzného pokračovania je aj stručný náčrt zamýšľanej dizertačnej práce, ktorý naznačuje schopnosť uchádzača postaviť si vedecký problém a načrtnúť metodológiu jeho riešenia.

Štúdium externých študentov sa samozrejme realizuje predovšetkým formou konzultácií.

Menšia časť uchádzačov o PGŠ je prijatá na interné štúdium, čo by malo vlastne znamenať, že 3 roky strávajú na katedre štúdiom, intenzívnou účasťou na jej odbornom pedagogickom aj vedeckom živote. Nie je tomu však úplne tak - prečo? Jeden z hlavných dôvodov je veľmi prozaický - štípéndium PGŠ študenta je tak malé, že nie je možné z neho vyžiť (tobôž živiť rodinu), čo automaticky znamená nutnosť vedľajšieho zárobku, čiže prácu mimo katedry. Svojim spôsobom je šťastným riešením, keď je úväzok v zariadení, v ktorom môže zbierať materiál pre svoju vedeckú prácu.

Priestorové možnosti katedry tiež nie sú veľmi utešené, takže štúdium či konzultácie v teplotách v zime bližiacich sa nule je skôr skúškou odolnosti.

Interní PGŠ študenti sa podieľajú na práci knižnice (informačného centra) na katedre, ktoré vďaka nim môže byť k dispozícii záujemcom aj v popoludňajších hodinách, kedy plnia predovšetkým úlohu konzultantov hlavne pre mladších kolegov v pregraduálnom štúdiu. Účasť na odborných seminároch katedry a seminároch usporiadaných cielene pre PGŠ študentov v spolupráci s ďalšími psychologickými inštitúciami (realizácia v minulom roku) by mala byť samozrejmosťou.

Takou istou samozrejmosťou je priebežné publikovanie výsledkov vedeckej práce v odborných časopisoch, prípadne formou ich prezentovania na rôznych odborných konferenciách a seminároch (čo sa zaiste netýka len interných PGŠ študentov).

Ideálne (zatiaľ však nerealizované) by bolo aj ich zapojenie do pedagogického procesu formou prezentovania tém týkajúcich sa ich vedeckej práce.

Cieľom môjho krátkeho príspevku je samozrejme informácia, ale aj podnietenie diskusie, ktorá by mohla prispieť k obohateniu realizácie PGŠ na našej katedre.